

סיכום בוחן 2 משפט עברי

תקופה	שם רב	ספר שכתב	מאפייני הספר	דוגמאות	הערות	
גאונים	רב אחא משבחה	ספר השאילתות	ילקוט של דרשות. מסודר לפי פרשות התורה (כמו ספרות המדרשים). הנושא ההלכתי לא בא דווקא מהמקור אלא מסיפור שעסק במקרה. מבנה השאילתה: 1. מבוא לנושא. 2. בעיה הלכתית. 3. דרשה (הלכה + אגדה) 4. פסיקה. על סמך הפתיחה של החלק ה-4 נקרא שמו כספר השאילתות.	דיני גזלה וגניבה מובאים דווקא בפרשת נח שמסופר בה על דור המבול.	לא היה בתפקיד גאון בעצמו. מטרת כתיבת הספר הייתה להקל על ההדיוטות.	
	רב יהודאי גאון	הלכות פסוקות	ספר הלכות. כתוב בקיצור מופלג. מסודר לפי נושאים (עומדים בפני עצמם) האקטואלים בלבד.	הלכות עירובין, דיני שבת, הלכות כתובות, הלכות קידושין. לא כלולים דיני קדשים וטהרות.	קבע דוגמא מנחה לספרות הפסקים לכתוב רק על מצוות אקטואליות. הקל מאוד במציאת ההלכה ובגלל סמכות הכותב התפשט במהירות.	
	ר' שמעון קירא (=שעווה)	הלכות גדולות	ספר הלכות. מקדים בקצרה את המקורות ואח"כ פוסק הלכה. מסודר לפי התלמוד. לרוב מסודר כמו "הלכות פסוקות". כלל גם מצוות לא אקטואליות. בעל הקדמה שמחולקת ל: 1. שבח התורה. 2. מניין תרי"ג המצוות (ולכן היה מראשוני מוני המצוות).	כלל הלכות שונות בדיני קורבנות.	ספר ההלכות הגדול ביותר בהיקפו ובתוכנו. בעל הקדמה. מנה לראשונה את המצוות והיו עליו דיונים וביקורת.	
	תמריצים למגמת הקודס בהלכה	ענן בן דוד	היה ממיסדה של הקראות שהאמינה רק לתורה שבכתב.	"עזבו דברי משנה ותלמוד, ואני אעשה לכם תלמוד משלי".	הגאונים נלחמו רבות בכת הקראים שקמה ועלתה במשך 200 שנה.	
	חומר הלכתי רב וקשה ללימוד.					
	רב פלטוי גאון	שו"ת שהופנה אליו	שולל את המגמה של העדפת עיון בספר קודקס. מזהיר שיש בכך סכנה. קובע שייעוד ספרי הלכות הוא בנוסף לעיון במקורות עצמם. ספר הלכות הוא רק ספר עזר .	"לא יפה הן עושין... שהן ממעטין בתורה."	גאון פומבדיתא	
	רב סעדיה גאון	ספר הירושות	צורה ספרותית חדשה: שו"תים. יצירות מונוגרפיות שהיו חיבור עיוני, מחקרי ממוקד. הן סיכומו באופן מקיף וממצה על נושא יחיד ומוגדר היטב שעליו שאלו בשו"ת.		השליחה של רב פלטוי גאון גרמה לכך שבמשך 100 שנה לא נכתבה ספרות מסודרת אלא רק שו"תים.	
	רב שמואל בן חפני גאון	ספר הערבות והקבלות				
	רב האי גאון	ספר המיקח והממכר				

<p>נולד בצפון אפריקה. עבר לספרד. היה הרב של הר"י מגיש (שהיה לממשיכו) ושל ר' יהודה הלוי. היה מבעלי התוספות. נתחברה סביב הספר ספרות רחבה של "נושאי כלים".</p>	<p>כולל את סדר מועד, נשין ונזיקין + מסכת ברכות (תפילה) + מסכת חולין (שחיטה וכשרות). דוגמא לאגדה סיפורית: "כל המבקש על חברו נענה תחילה". דוגמא לאגדה הלכתית: "המוסר דין על חברו הוא נענש תחילה".</p>	<p>ספר הלכות. דומה למבנה "הלכות גדולות". מסודר לפי התלמוד. מקדים להלכה את מקורות ודיון הסוגיה התלמודית ובכל משמר את התלמוד. מביא מצוות אקטואליות בלבד. כולל רק 3 מתוך 6 סדרי משנה. מכריע בבעיות הלכה רבות. השתמש בכללי פסיקה מהסבוראים והגאונים. מרבה לצטט את הירושלמי. במקרה של התנגשות מכריע לפי הבבלי. מסתמך על כלל ההלכה "הילכתא כבתראי". הבחין בין אגדה סיפורית לבין אגדה הלכתית.</p>	<p>ספר ההלכות / תלמוד קטן</p>	<p>ר' יצחק אלפסי (הרי"ף)</p>	
	<p>טומאת כהנים, הלכות ספר תורה, מזוזה, תפילין וציצית.</p>	<p>הלכות אקטואליות המפורזות בסדר קדשים וטהרות</p>	<p>הלכות קטנות</p>		
<p>ספר הלכות פירוש לתלמוד הירושלמי. אבד לנו ברובו.</p>			<p>הלכות הירושלמי</p>		
<p>נכתב הכנה לספר משנה תורה. למרות זאת, אחריו קיבלו ספר זה כספר הלכות מובהק.</p>		<p>מפרט את תרי"ג מצוות התורה. מטרתו לסקור את כל המצוות. תיאר בקצרה כל אחת מהמצוות תוך התייחסות למקור שלה ואיך היא מופיעה בתורה.</p>	<p>ספר המצוות</p>		
<p>שם לו 4 מטרות בכתיבתו: 1. ריכוז כל החומר ההלכתי עד אז. 2. סידור החומר לפי נושאים. 3. פסיקת הלכה אחת סתמית. 4. סגנון בהיר וברור. הסתייע בספריו הקודמים על הבבלי ועל הירושלמי. עבד עליו כ-10 שנים למרות שגלה ממקום למקום. מבקרו חריף ביותר של ספר זה היה הראב"ד. בלשון הרמב"ם נקרא "החיבור".</p>	<p>דוגמאות לנושאים עצמאיים: הלכות סוכה, הלכות לולב, הלכות עבודה זרה (ובתוכן מסית ומדיח) דוגמא להוספת עניין שלא מהיהדות: קידוש החודש - למד מספרי יוון משום שלא היה מספיק בתלמוד. דוגמא לדברי הגות: הלכות חנוכה בהם הסביר את הלקח ההיסטורי. דוגמא לניסוח קזואיסטי-נורמטיבי: שניים אוחזים בטלית/דבר.</p>	<p>ספר הלכות. מסודר לפי נושאים עצמאיים. דימה עצמו למשנה של רבי. לא מקדים דיון ואינו מביע דעות. מביא הלכה סתמית. משתמש בשיקול דעת עצמאי אם צריך להכריע במחלוקת (כותב "נראה לי"). הוסיף גם עניינים שלא הוסקו מתוך התלמוד אלא מספרים זרים כדי שאחרים לא ילכו לאיבוד בהם. כלל גם מצוות לא אקטואליות. לעיתים מקדים להלכה דברי מוסר והגות. משלב ומדגיש את הנימוק הדתי-מוסרי של ההלכה. כתב בניסוח נורמטיבי-קזואיסטי.</p>	<p>משנה תורה / ה"י החזקה</p>	<p>הרמב"ם</p>	

ראשונים

<p>ספרים 4 + 11-14 הם אלה שעוסקים למעשה במשפט העברי: 4. דיני משפחה אזרחיים ופליליים. 11. נזקי ממון וגוף אזרחיים ופליליים. 12. דרכי קניין, דיני צוואות, דיני חוזים ודיני עבדים. 13. שכירות, הלוואה ופיקדון, דיני עבודה, דיני שומרים. 14. משפט ציבורי עברי: אב ואם דיני אבלות, דיני מלחמה ומשפט בינלאומי פומבי.</p>	<p>שמות הספרים: 1. מדע - דן בעיקרי האמונה. 2. אהבה - דיני תפילה וברכה. 3. זמנים - דיני שבת ומועדים. 4. נשים - דיני משפחה. 5. קדושה - איסורי עריות, שחיטה וכשרות. 6. הפלאה - שבועה, נזירות וחרמים. 7. זרעים - מצוות התלויות בארץ. 8. עבודה - דיני ביהמ"ק. 9. קורבנות - עבודת הקורבנות. 10. טהרה - טומאה וטהרה. 11. נזיקין. 12. קניין. 13. משפטים. 14. שופטים.</p>	<p>כתב שהוא לא מערער על מקומו של התלמוד ושל המשנה. ספרו נכתב למען סדר ברור. הוא אינו מחליף את מקומה של המסורת אלא נכתב רק למען קצרי הרוח. קורא לחיבור שלו פירוש (=ספר עזר). מציין כי יש לעשות ספר נוסף חיצוני ובו לכתוב את כל ההפניות למקורות. הספר "משנה תורה" יהיה מחולק ל-14 ספרים. כל ספר יהיה מחולק לכמה "הלכות" (סכ"ה 83 הלכות). כל הלכות מתחלק ל"פרק" (סכ"ה 1000 פרקים). כל פרק מחולק ל"סעיף"/"הלכה" (סכ"ה 15 אלף הלכות קטנות).</p>	<p>חלופת איגרות עם ר' פנחס מאלכסנדריה</p>	
<p>ההתנגדות הלכה וגברה.</p>	<p>מעיד כי בתימן ובסציליה פוסקים כבר לפיו ונעזרים בו.</p>	<p>אומר כי הוא ציפה לביקורת חריפה כמו שקורה אך הוא אופטימי שבעתיד, מתי שהקנאה תיפסק, יעזור החיבור שלו לכל המתקשים.</p>	<p>חלופת איגרות עם ר' יוסף אבן ועקנין</p>	
<p>המבקר החריף ביותר נגד הרמב"ם. מדרוס צרפת (פרובאנס). חלק אומרים שקינא שספרו שלו לא התפרסם כמו של הרמב"ם</p>	<p>אמר על הרמב"ם: "סבר לתקן ולא תיקן".</p>	<p>לעיתים הסכים עם ההלכות של הרמב"ם. תקיפתו היא בעיקר על קביעת הלכה סתמית ללא ציון מקורות וללא הבעת הדעות השונות. הסתמיות שוללת את שיקול דעתו העצמאי של השופט. מאלץ את המעיין בחיבורו של הרמב"ם לבדוק את נכונות הפסיקות לאור הספרות שקדמה לו.</p>	<p>השגות הראב"ד על משנה תורה</p>	<p>רבנו אברהם בן דוד (הראב"ד)</p>
<p>כעבור 100 שנה מהרמב"ם. תלמידו המובהק של ר' מאיר מרוטנברג. מנהיג יהדות אשכנז. עבר לספרד.</p>	<p>"עושין להתיר האסור ולאסור את המותר... כתב ספרו כמתנבא מפי הגבורה בלא טעם ובלא ראייה. וכל הקורא בו סבור שמבין בו ואינו כן".</p>	<p>מביא דוגמא לטעות של דיין בפס"ד משום שלא הבין נכון את דבריו של הרמב"ם - אילו היה הרמב"ם מפנה למקור היה מבין הדיין את ההקשר. שולל את עיקר מגמתו של הרמב"ם להפוך לספר שממנו בלבד מסיקים את הדין. לדעתו, רק מתוך צמידות למקורות ניתן לעמוד על פירושה הנכון של ההלכה. הרעיון של הרמב"ם מנוגד להלכה העברית שריבוי דעות בה הוא דבר חיובי וחיוני.</p>	<p>ביקורת על משנה תורה</p>	<p>רבינו אשר בר' יחיאל (הרא"ש)</p>
<p>ר' יעקב, בנו של הרא"ש, הוא זה שהפיץ את כתבי אביו באמצעות ספר הטורים. וכן גם השולחן ערוך שעשה את הרא"ש לעמוד השלישי בפסיקתו. היה מתמתנגדים הגדולים לספר פסקים שמביא את ההלכה בצורה סתמית.</p>		<p>ספר הלכות. ערוך ומסודר לפי הספר הלכות של הר"ף: כמו סדר המסכתות והדעות בדיון. מביא כמעט תמיד את לשונו של הר"ף. ייתכן שספר זה הוא למעשה השלמה לספרו של הר"ף משום שנוסף חומר הלכתי רב באשכנז ובספרד במשך 200 שנה. בעל אופי פרשני. עצמאי בפסיקה גם כשהיא בניגוד לגדולים או קודמים ממנו.</p>	<p>פסקי הרא"ש / הלכות הרא"ש / ספר אשרי</p>	

ראשונים לפי חז"ר

התלמוד, המחולקים לנושאים	ר' מרדכי בר' הלל הכהן	ספר המרדכי	הספר מחובר לפי סדר ההלכות של הרי"ף. מגמתו הייתה להוסיף את דעותיהם של חכמי אשכנז וצרפת. מביא את התורה החל מרש"י ועד המהר"ם מרוטנברג. מכיל חומר עצום של ספרות הלכה תלמודית. מגיע בצורה מקוטעת ומשובשת. אין הוא מכריע בין דעות שונות אלא רק מביא אותן. בעיקר אוסף של מקורות בצורה נוחה. נחשב כפוסק.	דוגמא לשיבוש: יש את הנוסח הארוך יותר "המרדכי הגדול מאושטרייך" ואת הנוסח הצקר יותר "מהדורה נוסח ריינוס".	מחכמי אשכנז ומתלמידי המובהקים של המהר"ם מרוטנברג. היה אחד מ-5 הפוסקים שעליהם נשען השולחן ערוך.
ראשונים: ספרי הלכות שמונים את המצוות	ר' אליעזר בר' שמואל (הרא"ם)	ספר יראים	נקרא בשם זה "כי ממנו ילמדו ליראה את ה'". מחולק ל7 "עמודים" וכל עמוד מחולק ל"וויים" וכל וו ל"סימנים". בכל סימן מביא את הפס' בתורה ממנו נלמדת המצווה, דן בצקרה בסוגיה תלמודית (מביא את רש"י, אשבי"ם רבינו תם ועוד) ומסכם את ההלכה. אופן הסידור מקשה מאוד על ההתמצאות בספר.	עמוד 1: דיני עריות ואיסורי נישואין. עמוד 2+3: ענייני אכילה או הנאות אסורות. עמוד 4: איסורי ממון. עמוד 5: משפט פלילי עמוד 6+7: איסורים לשם שמיים.	מן העיר מיץ שבצרפת.
	ר' משה בר' יעקב מקוצי	ספר מצוות גדול (סמ"ג)	המניע לחיבורו של הספר הוא חיזוק הקהילות בקיום מצוות התורה ולימודה. חילק את הספר לשני חלקים: 1. דן בשם"ה מצוות לא-תעשה 2. דן ברמ"ח מצוות עשה. בכל מצווה מביא את הכתוב בתורה ואת דרשות חז"ל ואת המקורות התלמודיים. בדיונו משלב הבה דברי אגדה ומוסר. לבסוף פוסק את ההלכה. הוא חולק על דרכו של הרמב"ם שחיבר ספר פסקים עם הלכות סתמיות. הספר מסודר לפי העניינים במשנה תורה יחד עם שינויים קטנים. לכל חלק בספרו כתב מפתח עניינים של המצוות שהוא קורא להם "רמזים". הסמ"ג נהפך לספר נוח לעיון.	דוגמא לשינוי ממשנה התורה: הקדים הלכות הכלולות בספרים 11-14 לספרים 6-10.	מצרפת. נמנה עם בעלי התוספות. לחיבור הספר קדם רקע היסטורי - ויכוח עם המומר ניקולאס דונין. בעקבות הויכוח נגזר לשרוף את התלמוד ומשום השריפה נראה הצורך לכתוב את כל המצוות. השולחן ערוך נשען עליו כאחד מחמשת הפוסקים.
	ר' יצחק בר' יוסף מקורביל	עמודי הגולה / ספר מצוות קטן (סמ"ק) / ספר מצוות קצר	נסמך לספר מצוות גדול. מביא את ההלכה התלמודית וקצת מדעות חכמי ההלכה. מביא גם דברי מוסר ואגדה. מחולק ל7 חלקים כנגד 7 ימי השבוע. כל יום צריך לקרוא עמוד אחד. מטרת החיבור הייתה מעין ספר לימוד לכל איש מישראל כך שיוכל לדעת את המצוות ולקיימן.	דיני נישואים מובאים ביום רביעי משום שיש מקור שאומר שבתולה נשאת ביום רביעי. דיני שיפוט וסדרי דין מובאים ביום חמישי משום שבת דין קבועין ביום חמישי. דיני ממונות מובאים ביום שישי משום שלא תרצח הוא הדיבר השישי ורוב הרציחות באות בגלל ממון.	מצרפת. נמנה עם בעלי התוספות. לחיבור הספר קדם רקע היסטורי - ויכוח עם המומר ניקולאס דונין. בעקבות הויכוח נגזר לשרוף את התלמוד ומשום השריפה נראה הצורך לכתוב את כל המצוות. השולחן ערוך נשען עליו כאחד מחמשת הפוסקים.

	אנונימי	ספר החינוך	<p>הולך לפי פסיקתם של הר"ף, הרמב"ם והרמב"ן. חיבר את הספר בשביל הנערים - כדי שידעו את ההלכה ויעיינו בה וכדי שיהיה ספר הלכות קצר ומסכם שישמש גדולים כקטנים בידיעת הדין. מונה את המצוות לפי הסדר בפרשיות התורה. בתוך פרשה הוא קודם מביא את מצוות עשה ואח"כ את המצוות לא-תעשה. כתוב קיצור ובלשון קלה. הגיון בכל מצווה מתחלק לארבעה חלקים: 1. יסוד המצווה - המקור שלה מהתורה והפירוש שלה מהתלמוד. 2. שורש המצווה - הטם והנימוקים לקיום שלה. 3. דיני המצווה - עיקר הלכותיה. 4. תחולת המצווה - איפה, מתי ועל מי היא חלה. אין הוא פוסק בעצמו הלכות אלא מסתמך בעיקר על קודמיו.</p>	
	ר' שלמה בר' אברהם אדרת (הרשב"א)	תורת הבית הארוך	<p>דיון מפורט בכל המקורות התלמודיים. דן בדיני איסור והיתר (הלכות שחיטה). מחולק ל"בתים" וכל בית מחולק ל"שערים". לספר יש תוכן עניינים שנקרא "מבוא השערים". קרא לספר כך כדי שיהיה מצוי ונוח לכל בית; גם לשוקדים בלימוד וגם לאלו בעלי ימים קצרים. ספר הלכות.</p>	
		תורת הבית הקצר	<p>המסקנה ההלכתית בצורה סתמית העולה מתוך הדיון הארוך בספר הארוך. ספר פסקים. בעל מבנה הגיוני של סדר ההלכות בתוך כל שער ובסגנון בהיר ותמציתי.</p>	
		משמרת הבית	<p>תשובה על השגות הרא"ה. מותח ביקורת חריפה עליו. מטרת חיבור זה היא להשיב על הביקורת ולשמור על "הבית שבנה".</p>	השיב בעילום שם בספר.
		בדק הבית	<p>ביקורת רק על העניינים ההלכתיים עצמם. מזדקק בהלכות הכתובות בספר.</p>	בעולם ההלכה השלישייה של הספרים הללו התקבלה בכבוד רב.

<p>היה בנו השלישי של הרא"ש. נולד באשכנז וברח לספרד שם ששימש כדיין. נכתב כעבור 1100 שנה לאחר המשנה (הקודקס הראשון של ההלכה).</p>	<p>דוגמא לפגיעה במשפט שהניעה לכתיבת הספר: ריבוי הדעות מאפשר בדיני ממונות לנתבע לטעון "קים לי" סתם כשהוא רואה שהוא מפסיד. בטענה זו יש פגיעה במשפט הגיוני וצודק.</p>	<p>הגורמים לצורך בכתיבה של קודקס הלכתי: 1. פיזור של הלכות ודינים במלא ספרים של בעלי התוספות. 2. הריבוי בהלכות המפוזרות הביא לחילוקי דעות רבים. המשימות שעמדו מולו: 1. להכריע במחלוקות. 2. למצוא את הדרך הראויה לרכז לקודקס. מכריע לרוב לפי הרי"ף ואם יש מחלוקת על הרי"ף מכריע כמו הרא"ש (אבא שלו) בגלל ש"הלכה כאחרונים" וגם בגלל שהוא בעצמו עשה דיון מקיף אז בטח צודק בקביעתו. נקט דרך ביניים: תרכובת של ספר הלכות וספר פסקים בספר יחיד- מביא תחילה את עצם ההלכה בצורה סתמית (בלי מקורות) ומיד אח"כ מביא בקצרה את הדיון ומבחר הדעות בסוגיה ולבסוף קובע מי צודק (בד"כ נעשה בדרך עקיפה). דומה גם לצורת המשנה בהכרעה של הלכה סתמית.</p>	<p>חיבור ארבעת הטורים</p>	<p>ר' יעקב בר' אשר (ר' יעקב בעל הטורים/ בעל הטורים")</p>	<p>המשך ראשונים</p>
	<p>שמות הטורים: 1. "אורח חיים" - חיי היומיום (ציצית, ברכות, שבת ותפילה). 2. "יורה דעה" - איסור והיתר (שחיטה, מאכלות אסורים, קבורה ואבלות, ריבית וכיבוד הורים). 3. "אבן העזר" - דיני משפחה (פריה ורבייה, איסורי נישואין, עגונות, קידושין, סוטה ואונס). מחולק לפי סדר כרונולוגי של מהלך חיי האישות ולפי שכיחות. 4. "חושן משפט" - משפט אזרחי וחלק מהמשפט הפלילי (דיינים, עדות, הלוואות, גניבה ונזיקין). קבע את סדר ההלכות בחלק זה לפי הגיון פנימי - מתחיל באיך בימ"ש נראה ואח"כ עובר לדינים של ממש (בניגוד לרמב"ם שהתחיל מדינים ועבר לאיך בימ"ש נראה - הושפעה מהתלמוד).</p>	<p>מטרת הספר בין היתר היא שהוא יהיה נוח וקל לעיון. מסודר לפי נושאים עצמאיים. הספר מחולק ל 4 "טורים". כל טור מחולק ל"הלכות" שהן מחולקות ל"סימנים" שמחולקים ל"סעיפים".</p>	<p>חיבור ארבעת הטורים</p>	<p>ר' יעקב בר' אשר (ר' יעקב בעל הטורים/ בעל הטורים")</p>	
		<p>קיצור ותמצית של פסקי הרא"ש</p>	<p>ספר" / "הרמזים סימני" "אשרי"</p>		

<p>בד"כ היו בשפה העברית עם שילוב של ארמית או אף ערבית. סיבות לאנונימיות מצד העורכים: 1. אין חשיבות לשמות בגלל שחשוב העניין ההלכתי. 2. כדי לא לפגוע בכבודם של הצדדים. סיבות לאנונימיות מצד השואלים: 1. כדי למנוע משוא פנים למקרה שהמשיב מכיר את אחד הצדדים. 2. כדי שיתן פס"ד פורמלי ולא חו"ד ספציפית.</p>	<p>נושאי השו"תים היו מגוונים החל מאמונה ועד ענייני משפט של ממש. מבנה השאלה במקרה משפטי: 1. נתונים עובדתיים. 2. נוסח התקנות 3. שטרות/מסמכים הקשורים לעניין 4. טענות הצדדים 5. פרוטוקול של העדויות.</p>	<p>קובץ שאוסף שו"תים של הגאונים (מבבל, צפון אפריקה וספרד). מסודר לפי התלמוד. בעל 12 כרכים.</p>	<p>אוצר הגאונים</p>	<p>ר' בנימין מנשה לוין</p>	<p>ספרות השו"ת בתקופת הגאונים ובתקופת הראשונים</p>	
		<p>קובץ שאוסף שו"ת של גאונים על מסכת סנהדרין.</p>		<p>ר' חיים צבי טויבש</p>		
		<p>קובץ שו"ת שחלק ממנו הוא שו"תים עיוניות טהורות (שלא באו מאנשים אמיתיים). גם שו"ת עיוניות עדיין מחייבות כהלכה.</p>	<p>תרומת הדשן</p>	<p>ר' ישראל איסרליין</p>		
<p>במשך הזמן בין בעל הטורים לר"י קארו היו שורה של מאורעות קשים על הקהילות היהודיות בגלות (חורבן, מגפות וגירושים). אירועים אלו גרמו מצד אחד להידלדלות והיעלמות של מקורות רבים הלכתיים. המרכז שבספרד נחרב והגולים פנו לקהילות בצפון אפריקה, בטורקיה, במצרים, באיטליה ובא"י. הנדודים הרבים ערערו מנהגים ויצרו מחלוקות רבות וניגודי מנהגים; נוצרו מליון תורות שונות. מכך עלה הצורך שוב לספר שיקבץ את כל הדינים ויכריע ביניהם.</p>					<p>המאה ה-14 וה-15</p>	
<p>נולד בספרד והגיע לבסוף לצפת. היה ראש ביה"ד בצפת (הוסמך ע"י מהר"י בי רב). ניסה לחדש את הסמיכה (=סמכות אחידה).</p>	<p>דוגמאות לדעות של אחרים שהביא בספר: רש"י, תוספות, הרי"ף, הרמב"ם, ספר התשב"ץ, סמ"ג וסמ"ק, תורת הבית, תשובות הרא"ש והרשב"א.</p>	<p>ספר הלכות. המטרות שלו: 1. לכלול את כל החומר ההלכתי עד ימיו שרלוונטי לימיו (מצוות אקטואליות). כדי לחסוך חזרה על דיון הסמיך לספר הטורים (אך גם מפרש אותו ומשיג עליו לפעמים). לאחר הבאת נוסח הטורים מביא גם דעות של אחרים. 2. הכרעה בין הדעות השונות עפ"י שלושת עמודה הוראה (מנמק שעשה ככה משום שדיון אמיתי בתלמוד לא יעיל בעליל). ההכרעה היא לא עפ"י נימוק לגופו של עניין אלא לפי נוסחה מתמטית ידועה מראש. סדר ההכרעה: 1. לפי הרוב של הרי"ף, הרמב"ם והרא"ש. 2. לפי הרוב מבין ה-3 הקודמים וגם הרמב"ן, הרשב"א, הרי"ן, המרדכי והסמ"ג. 3. אם אף אחד מהשלושה הראשונים לא דן נלך לפי חכמי הלכה מפורסמים שכן דנו בסוגיה.</p>	<p>"בית יוסף"</p>	<p>רבינו יוסף קארו (הרי"י קארו)</p>	<p>האחרונים</p>	

<p>כעבור 1350 שנה מחתימת המשנה בגליל התחתון, נחתם השולחן בגליל העליון.</p>	<p>דוגמא לאיחוד הלכות בטור לנושא אחד בשולחן: ריכוז 7 הלכות בעלות נושאים שונים בדיני הלוואות לחלק אחד בשם "הלכות הלוואות". דוגמא לנושא בשולחן שלא מופיע בטור: החובה לשים מעקה בגג במסגרת דיני רוצח.</p>	<p>ספר פסקים. גם לתלמידי חכמים וגם לאנשים הפשוטים. מחולק ל-4 חלקים כמו ספר הטורים וכן גם שמות חלקיו כמוהו. בנוסף, זהה גם לחלוקה של ספר הטורים מבחינת הלכות וסעיפים. סדר הבאת הנושאים שונה במידה מה מהסדר בטורים. מרכז הלכות מפורצות בטור לנושא אחד. יש גם להיפך - שהשולחן מחלק איפה שהטור איחד.</p>	<p>שולחן" ערוך</p>		
<p>נולד בקראקא. היה הרב שמה נפטר בהיותו בין 42. כתב ספרים בנושאים רבים (הלכה, אגדה, קבלה, פילוסופיה, פרשנות המקרא ואסטרונומיה).</p>	<p>מטרות הספר במקור: 1. קיבוץ דעות שונות בכל נושא הלכתי. 2. שהריכוז יהיה בדרך קלה וקצרה. נסמך לטורים. מטרות הספר לאחר הגעת בית יוסף: 1. להביא דברים בקצרה עוד יותר ממנו. 2. הבאת ספרות החידושים של חכמי אשכנז. 3. כדי להכריע בדרך הנכונה - הלכה כאחרונים. לא מסכים עם שיטת ההכרעה של קארו שנוגדת את ההלכה בפולין. הלך בעקבות המורים שלו רבי יעקב פולאק ורבי שלום שכנא שהיו נגד ספרי פסקים בגלל הלכה כאחרונים.</p>	<p>מטרות הספר במקור: 1. קיבוץ דעות שונות בכל נושא הלכתי. 2. שהריכוז יהיה בדרך קלה וקצרה. נסמך לטורים. מטרות הספר לאחר הגעת בית יוסף: 1. להביא דברים בקצרה עוד יותר ממנו. 2. הבאת ספרות החידושים של חכמי אשכנז. 3. כדי להכריע בדרך הנכונה - הלכה כאחרונים. לא מסכים עם שיטת ההכרעה של קארו שנוגדת את ההלכה בפולין. הלך בעקבות המורים שלו רבי יעקב פולאק ורבי שלום שכנא שהיו נגד ספרי פסקים בגלל הלכה כאחרונים.</p>	<p>דרכי משה</p>	<p>ר' משה איסרליש (הרמ"א)</p>	
	<p>דוגמא להחזרת כלל שהושמט מחמת הקיצור: "שלוחו של אדם כמותו".</p>	<p>הגהותיו לספר שולחן ערוך - פרש אותם כמפה על השולחן. הנימוקים לכתובת ספר זה זהים לאותם נימוקים לכתובת דרכי משה - גם על השולחן בדרכו הקצרה יש לעשות הגהות. הספר דומה ומבוסס על אותו האופן של דרכי משה ומוסיף כאן את המסקנה העולה מחכמי אשכנז וצרפת. מוסיף גם את המנהגים הנהוגים באשכנז. תיקן גם שיבושי שפה. מחזיר עקרונות כלליים שהשמיט השולחן מחמת הקיצור.</p>	<p>המפה</p>		
		<p>ספר נושא כלים של השולחן ערוך. עזר לו להתקבל על דעת גדולי ההלכה כספר פסקים מחייב. כתב פירוש מסומך על ההלכה של השולחן במטרה שהדיין יהיה חייב לעיין בו לפני הפסיקה מתוך השולחן ערוך - פותר את הבעיה של הקודקס בהלכה.</p>	<p>ספר מאירת עינים (הסמ"ע)</p>	<p>ר' יהושע ולק כ"ץ (בעל הסמ"ע)</p>	
<p>פירושים סמוכים להלכות בשולחן ערוך. מדגישים כי הרשות נתונה לחלוק על הפירושים שלהם ולהוסיף להם. העיין בהם הפך לחלק מהותי של הפסיקה מתוך השולחן ערוך. הסיבה ההיסטורית לקבלתו של השולחן היא גל חורבן נוסף על הקהילות היהודיות באירופה שהרסו מרכזי תורה - תקופות כאלה מעודדות יצירת קודקס ואי-איבוד של ההלכה. סמכותם התקבלה עד כדי שפטיקה נגדם נחשבה כפסיקה נגד המשנה.</p>			<p>טורי הזהב</p>	<p>ר' דוד הלוי ר' שבתאי כהן (בעל הש"ך) ר' משה לימא ר' שמואל בן ר' אורי שרגא פיבוש</p>	<p>האחרונים: נושאי הכלים של השולחן ערוך</p>

	ר' אברהם אבלי גומבינר	מגן אברהם			
<p>האחרונים: השגות וביקורות נגד השולחן ערוך</p>	<p>ר' שלמה לוריא (המהרש"ל)</p>	<p>ים של שלמה</p>	<p>מתנגד לדרך של השולחן. גם החל לסכם את ההלכה בעצמו מבלי לדעת על השולחן. סיכם את ההלכה בהבאת כל הדעות (התחלה, אמצע ואחרונים). דרך ההכרעה שלו היא לפי שיקול דעתו בלבד מתוך התלמוד גרידא. בודק את הדעה הנכונה לפי התלמוד (אותה דרך בה קארו חשב ללכת בגלל שארוכה מדי). לא הולך לפי הכלל הלכה כאחרונים. סדר ההלכות בספר הוא לפי התלמוד. בכל נושא מובא החומר ההלכתי ולבסוף מוכרעת ההלכה עפ"י עיון ודיון. חלוקת הספר היא לפי מסכתות. כל מסכת מחולקת לפרקים וכל פרק מחולק לסימנים. תיכנן לכתוב על כל הנושאים (גם מה שלא אקטואלי) אבל אז ראה שזו משימה גדולה מדי והחליט בסוף לחקור רק במקומות שאין בהם תשובה.</p>	<p>המסכתות שכתב עליהם בספר: 1. בבא קמא 2. ביצה 3. גיטין 4. יבמות 5. קדושין 6. כתובות.</p>	<p>מגדולי חכמי פולין. מתנגד לשולחן ערוך מ-3 (סיבות שגרמו לו להמשיך בחיבורו אע"פ השולחן): 1. דרך ההכרעה היא פשרה ולא חיפוש האמת. 2. בכמה מקומות הוא לא חקר לעומק את הסוגיה. 3. בנה יסוד על טעות עקב העתקה שגויה. הכרעתו לא נתקבלה מאחר ונוגדת את דעתו של הרמ"א.</p>